

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

**“ОРГАНІЗАЦІЯ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ”**

(для бакалаврів)

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2018

Підготовлено професором кафедри бізнес-адміністрування, адміністративного та медичного менеджменту *О. В. Баєвою*

Затверджено на засіданні кафедри бізнес-адміністрування, адміністративного та медичного менеджменту (протокол № 9 від 19.04.17)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту, економіки та фінансів (протокол № 1 від 24.04.17)

Баєва О. В. Навчальна програма дисципліни “Організація медичної та фармацевтичної діяльності” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. – 25 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Організація медичної та фармацевтичної діяльності”, вказівки до виконання контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2018

© ДП «Видавничий дім «Персонал»,
2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Організація медичної та фармацевтичної діяльності» передбачена навчальним планом підготовки фахівців за спеціальністю «Маркетинг», спеціалізація «Маркетинг медицини та фармації».

Вона вивчається після опанування студентами знань з таких навчальних дисциплін, як «Основи менеджменту в охороні здоров'я», «Облік і звітність в охороні здоров'я», «Підприємництво в охороні здоров'я».

Мета дисципліни: формування теоретичних засад сучасного управлінського мислення з раціональним використанням спеціальних знань у галузі управління закладами охорони здоров'я. Набуття практичних навичок та вмінь з технології управління медичними та фармацевтичними структурами.

Завдання – опанування студентами таких ключових питань:

- теорія систем, система та підсистеми, типи їх взаємодії;
- системний підхід до організації галузі охорони здоров'я;
- функції управління в системі охорони здоров'я;
- керовані системи у сфері медицини;
- наукові основи менеджменту в охороні здоров'я;
- моделі управління і роль керівника в управлінні закладами охорони здоров'я на засадах сімейної медицини;
- основні напрями реформування у галузі охорони здоров'я України ;
- концепція первинної медико-санітарної допомоги;
- сучасні уявлення про загальну медицину;
- характеристика професійної діяльності лікаря загальної практики (сімейного лікаря), організація його роботи;
- ринкові підходи до оплати праці медичного персоналу, який працює на засадах сімейної медицини;
- стандарти в системі охорони здоров'я;

- міжнародні правила GMP та стандарти ISO, їх місце в логістичній системі управління у фармацевції;
- менеджмент у системі охорони здоров'я міського населення;
- організація медико-санітарної допомоги сільському населенню;
- оцінка якості послуг у галузі охорони здоров'я.
а також набуття практичних *навичок* та *вмінь*:
- технології управління та організації діяльності конкретного медичного закладу з надання медико-санітарної допомоги міському або сільському населенню;
- складання планів діяльності закладу охорони здоров'я з використанням системної методології та сучасних комплексних стандартів;
- аналізу роботи та ефективності управління медичними, фармацевтичними виробничими підрозділами та закладами за відповідними методиками;
- оцінки якості медичної допомоги за відповідними методиками та стандартами.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

“Організація медичної та фармацевтичної діяльності”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль I. Сучасні тенденції управління та організації охорони здоров'я	
1	Моделі організації та фінансування охорони здоров'я
2	Тенденції розвитку системи охорони здоров'я в країнах з розвиненою системою медичної допомоги
3	Тенденції розвитку системи охорони здоров'я в країнах з системою медичної допомоги, що розвивається
4	Світові тенденції організації фармацевтичної діяльності
Змістовий модуль II. Організація охорони здоров'я населення України	
5	Міжнародні принципи організації охорони здоров'я населення
6	Система охорони здоров'я в Україні
7	Державне регулювання фармацевтичної діяльності в Україні
Змістовий модуль III. Менеджмент закладу охорони здоров'я	
8	Заклади охорони здоров'я як об'єкт управління
9	Управління технологічними процесами при наданні медичної допомоги. Стандартизація
10	Управління персоналом закладу охорони здоров'я
Разом годин: 108	

ЗМІСТ

дисципліни

“Організація медичної та фармацевтичної діяльності”

Змістовий модуль I. Сучасні тенденції управління та організації охорони здоров'я

Тема 1. Моделі організації та фінансування охорони здоров'я

Загальні принципи формування моделі охорони здоров'я. Норми і стандартами, викладеними у правових актах Організації Об'єднаних Націй (ООН), Ради Європи (РЄ), Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ), Міжнародної Організації Праці (МОП) щодо формування моделі охорони здоров'я.

Ринкова модель організації охорони здоров'я. Соціальна модель охорони здоров'я. Суспільно-приватна модель охорони здоров'я. Медичне страхування як система організаційних та фінансових заходів. Досвід країн Східної та Центральної Європи із запровадження системи медичного страхування.

Література [1; 7; 13; 15; 17]

Тема 2. Тенденції розвитку системи охорони здоров'я в країнах з розвинутою системою медичної допомоги

Система охорони здоров'я у Франції. Система охорони здоров'я у Великобританії: складові системи NPSM. Система охорони здоров'я у Канаді. Система охорони здоров'я у Швеції. Система охорони здоров'я у США: програма Медікер, програма Медікейд; види медичного страхування. Система охорони здоров'я у Німеччині: поняття про принцип солідарності, принцип субсидіарності. Система охорони здоров'я в Італії та Швейцарії. Система охорони здоров'я в Японії: національна система страхування здоров'я; система

страхування осіб найманої праці. Система охорони здоров'я у Фінляндії, Бельгії, Австрії.

Література [1; 7; 13; 15; 17]

Тема 3. Тенденції розвитку системи охорони здоров'я в країнах з системою медичної допомоги, що розвивається

Система охорони здоров'я у Польщі: види медичних закладів, оплата послуг медичних установ. Система охорони здоров'я в Естонії: право на одержання медичних послуг, проблеми у секторі охорони здоров'я. Система охорони здоров'я у Російській Федерації: система обов'язкового медичного страхування, недоліки системи. Система охорони здоров'я у Болгарії: законодавча база, структура НФОМС, стан реформування галузі. Система охорони здоров'я в Угорщині: постачальники медичних послуг, фінансування галузі. Система охорони здоров'я у Чеській Республіці: система надання медичної допомоги.

Література [1; 7; 13; 15; 17]

Тема 4. Світові тенденції організації фармацевтичної діяльності

Організація фармацевтичної діяльності у Данії: організація роботи аптек, підготовка фармацевтичних кадрів. Організація фармацевтичної діяльності в Японії: функції аптек і фармацевтів. Організація фармацевтичної діяльності у Великобританії. Організація фармацевтичної діяльності в Угорщині. Організація фармацевтичної діяльності в Естонії: реформування галузі. Регулювання фармацевтичної діяльності в країнах ЄС: законодавча база; регулювання фармацевтичного ринку, співробітництво з ВООЗ. Поняття про Європейську фармакопею. Нормативний контроль фармацевтичної промисловості. Поняття про фармаконагляд.

Література [1; 2; 4; 5; 7; 13; 15; 17]

Змістовий модуль II. Організація охорони здоров'я населення України

Тема 5. Міжнародні принципи організації охорони здоров'я населення

Міжнародні принципи формування державної політики в галузі охорони здоров'я. Загальні засади, проголошені Оттавською хартією. Загальні міжнародні принципи надання медичної допомоги: принцип доступності медичної допомоги; міжнародний кодекс медичної етики; принципи національних систем охорони здоров'я. Декларація про права пацієнта. Міжнародні принципи надання медичної допомоги сільському населенню.

Література [1; 7; 13; 15; 17]

Тема 6. Система охорони здоров'я в Україні

Конституційні норми щодо забезпечення державою охорони здоров'я населення. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Реалізація державної політики з охорони здоров'я населення через органи державної влади України. Завдання та обов'язки, покладені на Міністерство охорони здоров'я України. Функції МОЗ України. Державне регулювання забезпечення санітарно-гігієнічного благополуччя населення України.

Система охорони здоров'я України: національний рівень; регіональний рівень; субрегіональний рівень. Система управління охороною здоров'я України: первинна лікувально-профілактична допомога; спеціалізована (вторинна) лікувально-профілактична допомога; високоспеціалізована (третинна) лікувально-профілактична допомога.

Література [1; 7; 13; 15; 17]

Тема 7. Державне регулювання фармацевтичної діяльності в Україні

Органи державного управління у сфері створення, виробництва та контролю якості та реалізації лікарських засобів. Функції та завдання Державної служби лікарських засобів та виробів медичного призначення.

Функції та завдання Державної інспекції з контролю якості лікарських засобів МОЗ України. Функції та завдання територіальних державних інспекцій. Державна реєстрація лікарських засобів. Державне регулювання виробництва лікарських засобів. Державне регулювання реалізації лікарських засобів.

Література [1; 2; 4; 5; 7; 13; 15; 17]

Змістовий модуль III. Менеджмент закладу охорони здоров'я

Тема 8. Заклади охорони здоров'я як об'єкт управління

Первинна медико-санітарна допомога. Роль амбулаторно-поліклінічних закладів у системі охорони здоров'я. Структура і управління амбулаторно-поліклінічною службою міста. Медамбулаторія (структура, штати, управління, функції, завдання). Поліклініка (структура, штати, управління, функції, завдання). Основні структурні підрозділи поліклініки та координація їх роботи. Реєстратура. Дільничний принцип роботи. Відділення дільничних лікарів-терапевтів (штати, управління, організація роботи, основні завдання, функціональні обов'язки працівників). Відділення вузьких спеціалістів (штати, управління, основні завдання, функціональні обов'язки працівників). Діагностичне відділення (штати, управління, основні завдання, функціональні обов'язки працівників). Відділення профілактики. Відділення реабілітації. Стоматологічне відділення (структура, штати, завдання). Денний стаціонар поліклініки (організація роботи, завдання). Допоміжні служби (бухгалтерія, господарський підрозділ).

Дитяча поліклініка (структура, штати, управління). Організація роботи дитячої поліклініки (дільничний принцип, профілактична робота в дитячих колективах, диспансеризація дітей).

Жіноча консультація (структура, завдання). Організація первинної акушерсько-гінекологічної допомоги працюючим та непрацюючим жінкам. Показники діяльності жіночих консультацій.

Амбулаторно-поліклінічні заклади відомств, підприємств, установ, навчальних закладів. Структура, штати, управління, особливості фінансування. Функції та завдання. Цехова дільничність. Організація роботи цехових лікарів.

Організація роботи станції швидкої допомоги та відділень невідкладної допомоги. Структура, управління, функції. Організація роботи бригад швидкої допомоги.

Особливості надання первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини.

Показники організаційної діяльності лікувально-профілактичних закладів. Методики розрахунку та аналізу показників первинної медико-санітарної допомоги.

Вторинна та третинна медична допомога. Роль міських лікарень, консультативних поліклінік, диспансерів, кафедральних клінік, НДІ та вузькоспеціалізованих медичних центрів у наданні вторинної та третинної медико-санітарної допомоги. Організація вторинної медичної допомоги у міській лікарні: терапевтичне, хірургічне, неврологічне, травматологічне, дитяче, пологове, гінекологічне відділення (штати, управління, функції, завдання, показники діяльності). Організація вторинної та третинної медичної допомоги у спеціалізованих відділеннях та лікарнях (офтальмологічні, кардіологічні, туберкульозні, інфекційні та ін.); диспансерах, типи диспансерів, організація роботи, управління, завдання.

Організація третинної медичної допомоги у клініках НДІ, кафедральних клініках та вузькоспеціалізованих медичних центрах. Організація роботи. Основні види третинної медичної допомоги. Зв'язок закладів, які надають третинну медичну допомогу з первинною ланкою системи охорони здоров'я.

Література [1; 6; 17; 25]

Тема 9. Управління технологічними процесами при наданні медичної допомоги. Стандартизація

Технології, які використовуються при наданні медичної допомоги: загальні технології лікування та діагностики; біотехнології; нанотехнології; технології генної інженерії діагностики та лікування; інформаційні технології; технології інформаційно-організаційного забезпечення; технології інформаційно-технічного забезпечення; управлінські технології; хіміко-фармацевтичні технології.

Стандартизація медичної допомоги. Поняття про стандартизацію. Порядок розробки стандартів надання медичної допомоги. Стандарти за обов'язковістю виконання: державні соціальні стандарти; стандарти-рекомендації. Стандарти за ієрархією застосування: міжнародні; національні; регіональні; локальні. Види стандартів: стандарти на ресурси охорони здоров'я; стандарти організації медичних служб та закладів охорони здоров'я; технологічні стандарти; стандарти програм медичної допомоги; комплексні стандарти. Моніторинг за дотриманням державних соціальних нормативів у закладах охорони здоров'я.

Клінічний протокол: завдання; сутність. Поняття про клінічну рекомендацію та формуляр. Регіональні клініко-економічні стандарти медичної допомоги.

Література [1; 7; 13; 15; 17]

Тема 10. Управління персоналом закладу охорони здоров'я

Основні елементи управління персоналом у галузі охорони здоров'я. Підготовка управлінських кадрів для галузі охорони здоров'я. Атестація медичних кадрів в Україні. Система підготовки медичних кадрів в Україні. Додипломна та післядипломна освіта молодших спеціалістів з медичною освітою. Додипломна і післядипломна підготовка лікарів. Атестація лікарів на присвоєння кваліфікаційних категорій. Система кваліфікаційних вимог до управлінського та медичного персоналу лікувально-профілактичних закладів.

Організація та оплата праці працівників закладів охорони здоров'я. Особливості організації праці працівників охорони здоров'я. Оплата праці працівників закладів охорони здоров'я. Визначення посадових окладів працівників закладів охорони здоров'я. Оплата праці керівників закладів охорони здоров'я, їх заступників та керівників структурних підрозділів. Оплата праці лікарів. Оплата праці за тарифними ставками та окладами працівників аптечних закладів. Підвищення посадових окладів: за наявністю кваліфікаційних категорій; за оперативне втручання; за диплом з відзнакою; за керування санітарним транспортом; у зв'язку зі шкідливими і важкими умовами праці; за підвищену складність та напруженість робіт. Доплати: види доплат працівників закладів охорони здоров'я. Надбавки: види надбавок працівників закладів охорони здоров'я. Оплата праці за чергування вдома та в стаціонарі. Відрядна оплата праці.

Підготовка провізорів та фармацевтів. Тенденції фармацевтичної освіти в різних країнах світу. Підготовка фармацевтичних кадрів в Україні. Система кваліфікаційних вимог до фармацевтичних кадрів.

Література [1; 7; 13; 15; 17]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з дисципліни “Організація медичної та фармацевтичної діяльності” виконується відповідно до навчальних планів зі спеціальності “Маркетинг”.

Головною метою контрольної роботи є рубіжний контроль професійно-орієнтованих знань набутих під час самостійного опрацювання літератури, нормативно-правових актів та аналізу діяльності конкретного закладу охорони здоров'я. Це має максимально наблизити теоретичний курс до практичної діяльності, що є особливо важливим для працюючих студентів.

Загальні вимоги. Контрольну роботу слід виконувати на аркушах паперу А4 державною мовою. Сторінки необхідно пронумерувати. Обсяг контрольної

роботи повинен бути 15–20 сторінок рукописного тексту або 12–15 сторінок, надрукованих на машинці чи набраних на комп'ютері через 1,5 інтервали. Сторінка аркуша обмежується полями: зліва – 25 мм, справа, зверху і знизу – 20 мм.

Рекомендована така структура контрольної роботи:

1. Титульний лист, виконаний за загальноприйнятим зразком.
2. План роботи.
3. Теоретична частина: Організація управління закладом охорони здоров'я
4. Аналіз діяльності закладу охорони здоров'я (за місцем основної роботи студента).
5. Список використаної літератури.

Оцінювання виконання завдань. Під час перевірки контрольної роботи викладач особливу увагу буде звертати на те, як студент розуміє зміст навчальної дисципліни “Організація медичної та фармацевтичної діяльності”, його здатність пов'язати категорії і теорії навчальної дисципліни з реаліями конкретного закладу охорони здоров'я, а також уміння систематизувати матеріал та чітко викладати власні думки. Серед зазначених критеріїв оцінювання найбільш важливим є здатність до практичного застосування знань у конкретних ситуаціях.

Перевіряючи контрольні роботи, викладач звертатиме увагу на такі параметри:

- ґрунтовність відповіді на поставленні запитання, яка свідчить про рівень опанування теоретичним матеріалом;
- розуміння категорій навчальної дисципліни, що позначається при власному викладені матеріалу, а не в результаті механічного переписування літературних джерел, а також у доречно дібраних прикладах з діяльності закладу охорони здоров'я;
- уміння коментувати наведені ілюстрації (або реальні документи медичної установи);

- оформлення роботи (структура, заголовки, посилання тощо).

Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи

При аналізі організації діяльності закладу охорони здоров'я за основним місцем роботи доцільно висвітлити такі позиції:

1. Загальна характеристика.
  - 1.1. Особливості району обслуговування: радіус, наявність промислових підприємств, транспортний зв'язок та ін.
  - 1.2. Чисельність і склад населення, що обслуговується: за віком, статтю.
  - 1.3. Число територіальних ділянок, середня чисельність населення на ділянці (терапевтичній, педіатричній).
  - 1.4. Потужність і структура медичного закладу.
  - 1.5. Види спеціалізованої медичної допомоги.
  - 1.6. Діагностичні можливості закладу.
  - 1.7. Укомплектованість штатів і забезпеченість населення лікарями, середніми медичними працівниками.
  - 1.8. Питома вага лікарів, які пройшли атестацію і мають різні кваліфікаційні категорії.
  - 1.9. Інші питання, що мають значення для загальної характеристики медичного закладу.
2. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності.
  - 2.1. Джерела інформації. Приклади зовнішніх і внутрішніх джерел.
    - 2.1.1 Механізм одержання інформації (засоби масової інформації, телефон, пошта, електронна пошта, через секретаря тощо).
  - 2.2. Інформаційні ресурси: документи і недокументована інформація.
    - 2.2.1. Види документів. Приклади недокументованої інформації (стаття, повідомлення у ЗМІ, обмін досвідом тощо).
    - 2.2.2. Відсоток співвідношення документів і недокументованої інформації.

2.3. Процеси перетворення інформації: збір, передача, накопичення, обробка, збереження, представлення, використання.

2.3.1. Ким виконуються ці процеси (секретар, інформаційна служба чи ще щось).

2.3.2. Технічні засоби для перетворення інформації.

2.3.3. Дискретність (частота) одержання інформації (приклади).

2.4. Обсяг і значення НДР у діяльності керівника.

2.5. У чому, на ваш погляд, складається відповідальність керівника в частині інформаційного забезпечення вашого закладу (підрозділу) – (контроль за джерелом інформації, створення інформаційної служби тощо)

3. Стан здоров'я населення, що проживає на території обслуговування лікарні.

3.1. Динаміка демографічних показників за останні 3 роки: народжуваність, смертність, природний приріст, малюкова смертність.

3.2. Структура причин смертності.

3.3. Динаміка показників загальної захворюваності: поширеності та первинної захворюваності усіма хворобами і за окремими класами захворювань.

3.4. Структура захворюваності.

3.5. Динаміка показників інфекційної захворюваності.

3.6. Динаміка показників захворюваності з тимчасовою втратою працездатності: частота випадків тимчасової непрацездатності на 100 працюючих, частота днів непрацездатності на 100 працюючих, середня тривалість 1 випадку непрацездатності за усіма хворобами і за основними нозологіями.

3.7. Динаміка показників інвалідності: рівень і структура інвалідності по окремими причинами, за групами інвалідності.

4. Аналіз діяльності медичної установи.

4.1. Показники, що характеризують діяльність поліклініки.

4.1.1. Функція лікарської посади (за основними спеціальностями).

4.1.2. Число відвідувань у поліклініку на 1 мешканця за рік.

- 4.1.3. Повнота охоплення медичними оглядами основних категорій населення.
- 4.1.4. Виявляємість захворювань на медичному огляді (на 100 оглянутих).
- 4.1.5. Рівень диспансеризації населення.
- 4.1.6. Структура диспансерних хворих за групами здоров'я.
- 4.1.7. Повнота охоплення диспансерним спостереженням відносно підлеглих спостереженню (за основними нозологіями).
- 4.1.8. Показники ефективності диспансеризації (питома вага видужалих, питома вага осіб, які не мали загострення захворювань, питома вага диспансерних хворих, переведених з однієї групи диспансерного спостереження в іншу і т. д.).
- 4.1.9. Показники роботи денного стаціонару (кількість ліжок; забезпеченість ліжками денного стаціонару на 1000 населення; питома вага вилікуваних хворих стосовно потребуючих лікування; склад хворих, які лікувалися у денному стаціонарі; середня тривалість лікування хворих; результати лікування хворих).
- 4.1.10. Показники роботи стаціонарів удома (кількість стаціонарів удома; склад хворих, які лікувалися у стаціонарах удома; середня тривалість лікування хворих у стаціонарі вдома; результати лікування).
- 4.1.11. Інші показники роботи поліклініки (на погляд студента).
- 4.2. Показники діяльності стаціонару.
  - 4.2.1. Середньорічна зайнятість ліжка.
  - 4.2.2. Оборот ліжка.
  - 4.2.3. Середня тривалість лікування хворих у стаціонарі за основними захворюваннями.
  - 4.2.4. Склад хворих у стаціонарі.
  - 4.2.5. Летальність у стаціонарі за причинами.
  - 4.2.6. Післяопераційна летальність за окремими захворюваннями.
  - 4.2.7. Питома вага післяопераційних ускладнень.
  - 4.2.8. Показники хірургічної активності.

- 4.2.9. Інші показники діяльності стаціонару (на погляд студента).
5. Результати експертних оцінок діяльності медичного закладу або його підрозділів.
  6. Виконання Національної програми по сімейній медицині.
  7. Висновки.
  8. Обґрунтовані рекомендації.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Загальні принципи формування моделі охорони здоров'я.
2. Норми і стандарти, викладені у правових актах Організації Об'єднаних Націй (ООН), Ради Європи (РЄ), Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ), Міжнародної Організації Праці (МОП) щодо формування моделі охорони здоров'я.
3. Ринкова модель організації охорони здоров'я.
4. Соціальна модель охорони здоров'я.
5. Суспільно-приватна модель охорони здоров'я.
6. Медичне страхування як система організаційних та фінансових заходів.
7. Досвід країн Східної та Центральної Європи із запровадження системи медичного страхування.
8. Система охорони здоров'я у Франції.
9. Система охорони здоров'я у Великобританії: складові системи NPSM.
10. Система охорони здоров'я у Канаді.
11. Система охорони здоров'я у Швеції.
12. Система охорони здоров'я у США: програма Медікер, програма Медікейд; види медичного страхування.
13. Система охорони здоров'я у Німеччині: поняття про принцип солідарності, принцип субсидіарності.

14. Система охорони здоров'я в Італії та Швейцарії.
15. Система охорони здоров'я в Японії: національна система страхування здоров'я; система страхування осіб найманої праці.
16. Система охорони здоров'я у Фінляндії, Бельгії, Австрії.
17. Система охорони здоров'я у Польщі: види медичних закладів, оплата послуг медичних установ.
18. Система охорони здоров'я в Естонії: право на одержання медичних послуг, проблеми у секторі охорони здоров'я.
19. Система охорони здоров'я у Російській Федерації: система обов'язкового медичного страхування, недоліки системи.
20. Система охорони здоров'я у Болгарії.
21. Система охорони здоров'я в Угорщині: постачальники медичних послуг, фінансування галузі.
22. Система охорони здоров'я у Чеській Республіці: система надання медичної допомоги.
23. Організація фармацевтичної діяльності у Данії: організація роботи аптек, підготовка фармацевтичних кадрів.
24. Організація фармацевтичної діяльності в Японії: функції аптек і фармацевтів.
25. Організація фармацевтичної діяльності у Великобританії.
26. Організація фармацевтичної діяльності в Угорщині.
27. Організація фармацевтичної діяльності в Естонії: реформування галузі.
28. Регулювання фармацевтичної діяльності в країнах ЄС: законодавча база; регулювання фармацевтичного ринку, співробітництво з ВООЗ.
29. Європейська фармакопея. Нормативний контроль фармацевтичної промисловості.

30. Міжнародні принципи формування державної політики в галузі охорони здоров'я. Загальні засади, проголошені Оттавською хартією.
31. Загальні міжнародні принципи надання медичної допомоги: принцип доступності медичної допомоги; міжнародний кодекс медичної етики; принципи національних систем охорони здоров'я.
32. Декларація про права пацієнта.
33. Міжнародні принципи надання медичної допомоги сільському населенню.
34. Конституційні норми щодо забезпечення державою охорони здоров'я населення.
35. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
36. Реалізація державної політики з охорони здоров'я населення через органи державної влади України. З
37. авдання та обов'язки, покладені на Міністерство охорони здоров'я України.
38. Функції МОЗ України.
39. Державне регулювання забезпечення санітарно-гігієнічного благополуччя населення України.
40. Система охорони здоров'я України: національний рівень; регіональний рівень; субрегіональний рівень.
41. Система управління охороною здоров'я України: первинна лікувально-профілактична допомога; спеціалізована (вторинна) лікувально-профілактична допомога; високоспеціалізована (третинна) лікувально-профілактична допомога.
42. Органи державного управління у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів. Функції та завдання Державної служби лікарських засобів та виробів медичного призначення.

43. Функції та завдання Державної інспекції з контролю якості лікарських засобів МОЗ України.
44. Функції та завдання територіальних державних інспекцій.
45. Державна реєстрація лікарських засобів.
46. Державне регулювання виробництва лікарських засобів.
47. Державне регулювання реалізації лікарських засобів.
48. Роль амбулаторно-поліклінічних закладів у системі охорони здоров'я. Структура і управління амбулаторно-поліклінічною службою міста.
49. Медамбулаторія (структура, штати, управління, функції, завдання).
50. Поліклініка (структура, штати, управління, функції, завдання).
51. Дитяча поліклініка (структура, штати, управління).
52. Жіноча консультація (структура, завдання).
53. Амбулаторно-поліклінічні заклади відомств, підприємств, установ, навчальних закладів.
54. Організація роботи станції швидкої допомоги та відділень невідкладної допомоги.
55. Особливості надання первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини.
56. Організація вторинної медичної допомоги у міській лікарні.
57. Організація третинної медичної допомоги у клініках НДІ, кафедральних клініках та вузькоспеціалізованих медичних центрах.
58. Технологій, які використовуються при наданні медичної допомоги
59. Стандартизація медичної допомоги.
60. Порядок розробки стандартів надання медичної допомоги.
61. Види стандартів медичної допомоги.
62. Моніторинг за дотриманням державних соціальних нормативів у закладах охорони здоров'я.
63. Клінічний протокол. Регіональні клініко-економічні стандарти медичної допомоги.

64. Основні елементи управління персоналом у галузі охорони здоров'я.
65. Підготовка управлінських кадрів для галузі охорони здоров'я.
66. Атестація медичних кадрів в Україні.
67. Система підготовки медичних кадрів в Україні.
68. Додипломна освіта молодших спеціалістів з медичною освітою.
69. Післядипломна освіта молодших спеціалістів з медичною освітою.
70. Додипломна підготовка лікарів.
71. Післядипломна підготовка лікарів.
72. Атестація лікарів на присвоєння кваліфікаційних категорій.
73. Система кваліфікаційних вимог до управлінського персоналу лікувально-профілактичних закладів.
74. Система кваліфікаційних вимог до молодших спеціалістів з медичною освітою
75. Система кваліфікаційних вимог до лікарів.
76. Особливості організації праці працівників охорони здоров'я.
77. Оплата праці працівників закладів охорони здоров'я.
78. Визначення посадових окладів працівників закладів охорони здоров'я.
79. Оплата праці керівників закладів охорони здоров'я, їх заступників
80. Оплата праці керівників структурних підрозділів закладів охорони здоров'я.
81. Оплата праці лікарів.
82. Оплата праці за тарифними ставками та окладами працівників аптечних закладів.
83. Підвищення посадових окладів: за наявністю кваліфікаційних категорій; за керування санітарним транспортом.
84. Підвищення посадових окладів за оперативне втручання; за диплом з відзнакою.

85. Підвищення посадових окладів у зв'язку зі шкідливими і важкими умовами праці.
86. Підвищення посадових окладів за підвищену складність та напруженість робіт.
87. Доплати: види доплат працівників закладів охорони здоров'я.
88. Надбавки: види надбавок працівників закладів охорони здоров'я.
89. Оплата праці за чергування вдома та в стаціонарі.
90. Відрядка оплата праці.
91. Підготовка провізорів та фармацевтів.
92. Тенденції фармацевтичної освіти в різних країнах світу.
93. Підготовка фармацевтичних кадрів в Україні.
94. Система кваліфікаційних вимог до фармацевтичних кадрів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Баєва О. В., Чебан В. І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я: навч. посіб. – К.: Вид-во БДМУ, 2013. – 360 с.
2. Баєва О. В., Чебан В. І. Менеджмент та організація роботи лікувально-профілактичних закладів: навч. посіб.– Ч.1. – 2013. – 372 с.
3. Баєва О. В., Чебан В. І. Менеджмент та організація роботи лікувально-профілактичних закладів: навч. посіб. – Ч. 2. – 2013. – 308 с.
4. Баєва О. В. Менеджмент організацій: медичний та фармацевтичний менеджмент: навч. посіб. / О. В. Баєва. – К.: ВД «Персонал», 2009. – 336 с.
5. Баєва О. В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я: навч. посіб. – К.: Центр учбов. л-ри, 2008. – 640 с.
6. Баєва О. В. Страхова медицина і медичне страхування: навч. посіб. / О. В. Баєва. – К.: ВД «Персонал», 2013. – 432 с.
7. Белошарка В. А., Загорий Г. В., Усенко В. А. Стратегическое управление и маркетинг в практике фармацевтических фирм: учеб. изд. – К.: РИА “Тріумф”, 2001. – 368 с.

8. Богаченко П. В., Иванов В. В. Медицинский менеджмент. – М.: Инфра-М, 2007. – 256 с.
9. Громовик Б. П., Гасюк Г. Д., Левицька О. Р. Менеджмент і маркетинг у фармації. – К. : Медицина, 2008. – 750 с.
10. Кузьмін О. Є., Громовик Б. П., Гасюк Г. Д., Левицька О. Р., Мельник О. Г. Менеджмент у фармації. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. – 559 с.

додаткова

11. Акопян А. С., Шиленко Ю. В., Юрьева Т. В. Индустрия здоровья: экономика и управление. – М.: Дрофа, 2003. – 440 с.
12. Баєва О. В. Основы менеджменту охорони здоров'я: навч.-метод. посіб. – К.: МАУП, 2007. – 328 с.
13. Болгов М. Ю. Автоматизация медицинских учреждений (Руководствоо пользователя TherDep5). – К.: Куприянтово, 2006. – 464 с.
14. Габуева Л. А., Щепин О. П. Организация и экономика предпринимательской деятельности в здравоохранении. – М.: Междунар. центр финансово-экономического развития, 2006. – 432 с.
15. Галкин Р. А., Тоон П., Иванова А. В., Мовшович Б. Л. Организация общей врачебной практики. – Самара: Самарский дом печати, 1997. – 281 с.
16. Галкин В. В. Медицинский бизнес. – М.: КноРус, 2007. – 272 с.
17. Гладун З. С. Державне управління в галузі охорони здоров'я. – Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. – 312 с.
18. Грибунов Ю. П., Перов Ю. Л., Ходасевич Л. С., Орлов О. И. Морфологические и организационные аспекты использования телепатологии. – М.: Фирма «Слово», 2006. – 86 с.
19. Двойников С. И. Менеджмент в сестринском деле. – М.:Феникс, 2007. – 512 с.
20. Журавель В. И. Основы менеджмента в системе здравоохранения. – К., 1994.
21. Климовицкий В. Г., Владзимирский А. В. Телемедицина в травматологии и ортопедии. – Донецк: ООО «Норд», 2006. – 139 с.

22. Крыштопа Б. П., Андреева И. М. Менеджер в здравоохранении. – К.: «Добродий МК», 1995. – 180 с.
23. Лехан В. М., Іпатов А. В., Борвінко Е. В., Крічкова Л. В., Заков О. Л. Організація роботи лікаря загальної практики (сімейного лікаря). – Д.: АРТ_ПРЕС, 2002. – 370 с.
24. Ливанов В. М., Переведенцев О. В., Орлов О. И. Основы аппаратно-программного обеспечения телемедицинских услуг. – М.: Фирма «Слово», 2006. – 208 с.
25. Менеджмент в охороні здоров'я: Структура та поведінка організацій охорони здоров'я / за ред. С. Шортела та А. Калюжного. – К.: Основи, 1998. – 560 с.
26. Охорона громадського здоров'я: управлінські аспекти: навч. посіб. / Л. Жаліло, І. Солоненко, Б. Волос та ін.; кер. авт.кол. Л. Жаліло. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 144 с.
27. Назаренко Г. И., Полубенцева Е. И. Управление качеством медицинской помощи. – М.: Медицина, 2000. – 368 с.
28. Приходський О. О., Морарь Л. М., Голяченко А. О. Управління охороною здоров'я (вступ до теорій, концептів, технологій). – Т. : Лілея, 2001. – 65 с.
29. Радиш Я. Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні : генезис, проблеми та шляхи реформування. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 360 с.
30. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / за заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 680 с.
31. Управління підприємницькою діяльністю в галузі охорони здоров'я: за ред. О. В. Баєвої та І. М. Солоненка. – К.: МАУП, 2007. – 376 с.
32. Шишкин С. В., Шевський В. И. Реформирование первичной медицинской помощи. Препятствия и перспективы. – М.: Ин-т экономики переходного периода, 2006. – 82 с.

33. Янченко В. М., Касумова М. К., Мchedlidze Т. Ш. Управление медицинским бизнесом: Система управления стоматологической организацией. – СПб: ООО «МЕДИ издательство», 2005. – 272 с.